

บทความวิจัย (Research Article)

แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

Administration Guidelines of Quality Schools in The Communities under Udon Thani Primary Education Service Area Office 2

ตรีหญิง สิทธิชัย¹ และและพิมพ์พร จารุจิต²

Treeying Sitthichai¹ and Pimporn Charuchit²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}

Educational Administration, Udon Thani Rajabhat University^{1,2}

Received: June 19, 2023 Revised: July 19, 2023, Accepted: July 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 (2) ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 (3) ประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 148 คนและครู จำนวน 562 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 710 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ระยะที่ 2 การหาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูล หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.183–0.659 (2) แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แก่ ด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำและชุมชน ด้านการเป็นผู้นำบริหารมืออาชีพ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ (3) การประเมินแนวทางในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, โรงเรียนคุณภาพ, ชุมชน

¹ Corresponding author, Tel. 0879651236, Email: strt3696@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the current situation. desirable condition and the necessary needs of quality school administration in the community under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2, (2) to study guidelines for managing quality schools in the community under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 2, and (3) to assess the community quality school management approach under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2. The research was divided into 3 phases using mixed method research. Phase 1 studied the current situation. desirable condition and the necessary needs of quality school administration in the community under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in the research were 148 school administrators and 562 teachers, a total of 710 people, using stratified random sampling. to obtain the proportion of the sample according to the size of the school The instrument used was a questionnaire with a 5-point estimation scale with a confidence level of 0.80. Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 2, a semi-structured interview was conducted on 5 experts by purposive selection. Data were analyzed to find frequency, percentage, mean and standard deviation. under the jurisdiction of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2 by purposive sampling. 5 experts analyzed data from semi-structured interviews, analyzing data for percentage, mean and standard deviation. The results showed that (1) the overall current condition was at the high level and the overall desirable condition was at the highest level. The overall needs were between 0.183 - 0.659. (2) The community quality school administration guidelines. Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2, namely media, equipment, information technology in terms of learning atmosphere Parent participation leaders and communities in terms of being a professional executive learning process management, and 3) appraisal of approaches in terms of suitability possibility and usefulness overall, it was at the highest level in all aspects.

Keywords: Administration Guideline, Quality School, Community

บทนำ

ยุคปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมาย การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาประเทศให้สามารถขับเคลื่อนเดินหน้าได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้มีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพในการจัดการศึกษาลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและความเป็นเลิศ และปรับปรุง

ระบบการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพต่อการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย 2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 3) การสร้างระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน และ 5) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชน/ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป (แผนการปฏิรูปประเทศ, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 ตั้งอยู่เลขที่ 505 หมู่ที่ 9 ตำบลกุมภวาปี อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี มีพื้นที่บริการ 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอกุมภวาปี อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองแสง และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 223 โรงเรียน เป็นหน่วยงานบริหารและจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้ดำเนินการโครงการจุดเน้นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โดยได้กำหนดสาระสำคัญในการเป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และแนวทางตัวชี้วัดเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชนจำนวน 194 โรงเรียน ได้ดำเนินโครงการ กิจกรรม เพื่อขับเคลื่อนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชนภายใต้นโยบายโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยวัตถุประสงค์ในการเป็นโรงเรียนคุณภาพของชุมชน คือ โรงเรียนที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนมีความสะอาดและปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจ มีแหล่งการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่เอื้ออำนวยและเพื่อการเรียนรู้ตามบริบทในโรงเรียน ห้องเรียนมีบรรยากาศของการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน และเพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนำมาเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพของชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นอย่างไร
3. การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

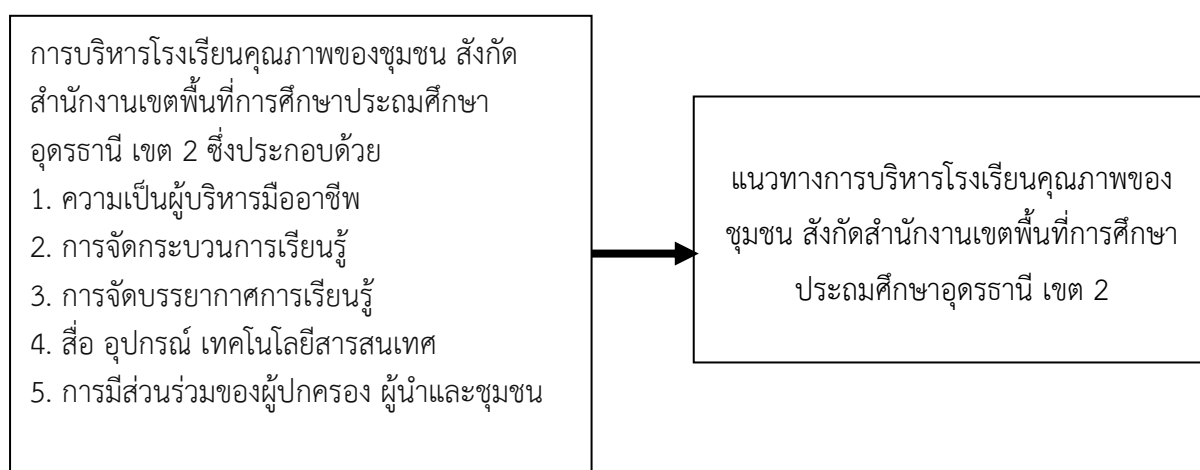
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการคุณภาพ (Quality Management หรือ QM) เป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพขององค์กรเพื่อให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ได้มีนักคิดหลายท่านกล่าวถึง ความหมายของการบริหารคุณภาพ เช่น Santirojanakul (2005) กล่าวว่า การบริหารจัดการคุณภาพเป็นการบริหารจัดการทุกเรื่องเพื่อทำตามนโยบายคุณภาพให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยผลิตสินค้าหรือบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือความต้องการของลูกค้า ในขณะที่ Ketsuwan (2011) สรุปว่าการบริหารจัดการคุณภาพ ต้องมีการคิดต้นทุนคุณภาพเพื่อใช้เป็น ตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวางแผน มีการกำหนดจุดในการปรับปรุงคุณภาพ ต้นทุนคุณภาพ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อถือ อาจสร้างด้วยการทำให้สินค้ามีคุณภาพที่ดีสม่ำเสมอ มีการประกันคุณภาพสินค้า เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า สอดคล้องกับขวัญจิรา จำปา และสุวดี อุปปินใจ (2566) ที่สรุปว่าการบริหารจัดการคุณภาพเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีศาสตร์ และศิลป์ ในการใช้คน และทรัพยากรต่าง ๆ ภายใต้ต้นทุนในการดำเนินงานที่เหมาะสม ได้มาตรฐาน มีความคงเส้นคงวาตรงตามหรือเกินกว่าความต้องการของลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความมั่นใจและมีความพึงพอใจ ดังนั้น โรงเรียนคุณภาพของชุมชนจึงควรเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนมีความสะอาดและปลอดภัยทั้งร่างกายและจิตใจมีแหล่งการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่เอื้ออำนวยและเพื่อการเรียนรู้ตามบริบทในโรงเรียน ห้องเรียนมีบรรยากาศของการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ

การบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนในโลกยุค VUCA ยุคแห่งความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน คาดเดาไม่ได้ ต้องมีความเป็นพลวัต คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต้องมีความเข้าใจ ถึงความต้องการของพื้นที่ ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังคมอื่น ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ และมุ่งการทำงานให้เกิดผล สัมฤทธิ์ การจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมภายใน สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับสภาพบริบท ดังนั้น สถานศึกษาที่จัด การศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติตาม และถือเป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร การศึกษา และให้สถานศึกษามีส่วนร่วม ในการพัฒนาพื้นที่ โดยที่โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับ กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพและการ พัฒนาขับเคลื่อนสถานศึกษาคุณภาพอย่างรอบด้าน ว่ามีความเหมาะสมตามสภาพบริบทและสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตหรือไม่ หากเน้นเพียงขับเคลื่อนการ พัฒนาคุณภาพไม่มีความชัดเจน ไม่เป็นระบบ ขาดซึ่ง หลักการบริหารคุณภาพ และกระบวนการบริหาร คุณภาพ อาจส่งผลให้การบริหารโรงเรียนขาดคุณภาพย่อมเป็นไปได้ (ขวัญจิรา จำปา และสุวดี อุปปินใจ, 2566; มังกรแก้ว ตรุณศิลป์, 2556; Sammons, Hillman and Moretimore, 1995)

จากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการ วิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่งเป็นวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีการกำหนดวิธีการ วิจัยแบ่งได้ 3 ระยะ มีลำดับขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียน คุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ระยะที่ 2 การหาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.57) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86) ทุกด้านผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในภาพรวม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.183 – 0.659 รายการความต้องการที่พบ มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุดลำดับ 1 คือ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ลำดับที่ 2 คือ การจัดบรรยากาศบรรยากาศการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำและชุมชน ลำดับที่ 4 คือ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และลำดับที่ 5 คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้

2. การสร้างแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า 1) สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยี 2) สถานศึกษาจัดหาบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเหมาะสมแก่การเข้าถึงสื่อ ข้อมูลต่างๆ ได้รวดเร็ว 3) สถานศึกษาจัดหาบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเหมาะสมแก่การเข้าถึงสื่อ ข้อมูลต่างๆ ได้รวดเร็ว และ 4) สถานศึกษาส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการพัฒนการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ พบว่า 1) สถานศึกษาจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 2) สถานศึกษาจัดห้องเรียนให้ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) สถานศึกษาดำเนินการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) สถานศึกษาควรจัดห้องเรียนให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน พบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมวางแผนการพัฒนาการศึกษา กำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดการศึกษา 2) สถานศึกษาดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้นำและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) สถานศึกษาส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่น และ 4) สถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อระดมงบประมาณในการจัดการศึกษา

2.4 ด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA 3) สถานศึกษาเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 4) สถานศึกษากำหนดตัวชี้วัดสำคัญของการปฏิบัติงาน เพื่อการติดตามและประเมินผล 5) ผู้บริหารสถานศึกษา

ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 6) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้กำลังใจครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.5 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ พบว่า 1) สถานศึกษาทำการประชุมวิเคราะห์หลักสูตร สร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) สถานศึกษาพัฒนากลยุทธ์การจัดการชั้นเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) สถานศึกษาควรนิเทศ กำกับ ติดตามชั้นเรียนอยู่เสมอ 5) สถานศึกษาจัดการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และ 6) สถานศึกษาควรศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้

และผลการยืนยันแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- Structured Interview) ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบยืนยันแนวทางเพื่อการวิจัย 1) สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีแนวทางพัฒนา จำนวน 4 แนวทาง 2) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนา จำนวน 4 แนวทาง 3) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำและชุมชน มีแนวทางพัฒนา จำนวน 4 แนวทาง 4) ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีแนวทางพัฒนา จำนวน 7 แนวทาง และ 5) การจัดกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางพัฒนา จำนวน 6 แนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันผลให้ใช้ได้ทุกแนวทาง คิดเป็นร้อยละ 100.00

3 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ผู้เป็นผู้ใช้แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน พบว่า ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด และ3) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของ แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนันทา สังขทัตน์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาใช้แนวคิด Balanced Scorecard พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนิน

โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการ โดยมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องจากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเน้นวิชาการและมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกด้าน และส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถครูให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งมีการกำกับนิเทศ ติดตามการดำเนินงานของครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการสร้างกลยุธมิตรทางการศึกษา เพื่อมาช่วยพัฒนาบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดการวิเคราะห์ หรือ (SWOT Analysis) จึงค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคได้ไม่ชัดเจน เมื่อขาดการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้การจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน

2. ผลของการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของผู้มีความเชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการสื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยี จัดหาบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเหมาะสมแก่การเข้าถึงสื่อ ข้อมูลต่างๆได้รวดเร็ว ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการพัฒนการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับลัดดาวรรณ ระนอง (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีแนวทางพัฒนาดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเรียนรู้วิธีใช้ระบบคอมพิวเตอร์ การนำโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ ไปใช้ รวมถึงการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อและสื่อสารข้อมูลผ่านเครือข่ายระบบสารสนเทศภายในโรงเรียนและโรงเรียนต้องจัดระบบเครือข่ายที่ทันสมัยและครอบคลุมให้กับครูและบุคลากรได้ใช้แสวงหาความรู้เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นฐานในการเรียนรู้คือ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลายและเกิดความคิดสร้างสรรค์ และยังต้องบรรจุหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารลงในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนอีกทั้งการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้เป็นปัจจุบันและสามารถเข้าถึงได้ง่ายอีกด้วย

2.2 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า สถานศึกษาจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการจัดห้องเรียนให้ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และจัดห้องเรียนให้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วาสนา ชูแสง. (2557) กล่าวว่าผู้สอนควรกระตุ้นท้าทายผู้เรียนให้เกิดการจัดโครงสร้างแนวคิดผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นผู้อำนวยการความสละสลวย จัดสภาพแวดล้อมที่มากด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้ แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักศึกษาคูสร้างเกิดวิธีการสอนจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ

เรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือจากวิดีโอสาธิตการสอน ส่งเสริมการเป็นคนช่างสังเกต การเป็นนักคิดวิเคราะห์หาคำตอบให้ นักศึกษาครูทดลองออกแบบการจัดการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการสอนจริง และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีเกณฑ์การประเมินหรือตัวบ่งชี้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีความชัดเจนสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างแท้จริง

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมวางแผนการพัฒนาการศึกษา กำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่น สถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อระดมงบประมาณในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ บังอร จันกรม (2552) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการเงินและการบัญชี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสายสัมพันธ์ภูมุน้ำมูล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าครู-อาจารย์ โดยรวมและจำแนกตามสภาพ เห็นว่า โรงเรียนที่มีการดำเนินงานการเงินและการบัญชีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าข้อสรุปทางทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือของสถานศึกษากับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การขอความร่วมมือจากศิษย์เก่า 3) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 5) การมีคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) เข้ามามีส่วนร่วม 6) องค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 7) การมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่าย และ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน 2. กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล และขั้นที่ 6 ขั้นการร่วมรับผลประโยชน์ 3. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ระดับคือ 1)ระดับร่วมวางแผนตัดสินใจ 2) ระดับปฏิบัติการ 3) ระดับการรับประโยชน์ และ 4) ระดับการประเมินผล

2.4 ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดตัวชี้วัดสำคัญของการปฏิบัติงาน เพื่อการติดตามและประเมินผล โดยปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิด สุภาวดี วัฒนศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) การจัดระบบงาน 3) วิชาการ 4) การบริหารจัดการ 5) สังคมและชุมชน 6) การพัฒนานตนเองในเชิงบริหาร ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมจากการศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูและกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวมพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) การจัดระบบงาน 3) วิชาการ 4) บริหารจัดการ 5) สังคมและชุมชน 6) การพัฒนานตนเองในเชิงวิชาการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษา

2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทางพัฒนาไว้ว่า สถานศึกษามีการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นำมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ และพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย นิเทศ กำกับ ติดตามชั้นเรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับ มังกรแก้ว ตรณศิลป์ (2556) และขวัญจิรา จำปา และสุวิทย์ อุปปินใจ (2566) สรุปว่า การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรมีปัจจัย ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของผู้สอน การกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียน การตั้งโจทย์หรือประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนการเตรียมสภาพแวดล้อม และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากที่สุด 2) การปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพโดยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการสรุปความรู้ร่วมกัน 3) การแบ่งกลุ่มแบบคล่องความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนส่งเสริมกันและกัน โดยเลือกใช้แบบวิเคราะห์ให้ผู้เรียนตามทฤษฎีปัญหาเพื่อแบ่งกลุ่มย่อยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อฝึกกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา จำนวนกลุ่มละ 3 คน หรือ 5 คน 4) มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริง การใช้สถานการณ์จริงและสถานที่จริง โดยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้จริง 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการปฏิบัติจริง จัดสถานการณ์จำลองหรือปัญหาตามสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาและสร้างความรู้ใหม่จากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน 6) การวัดและประเมินผลผู้เรียนและการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ในมุมมองผู้ใช้แนวทางการบริหารงานงบประมาณสู่ความสำเร็จ พบว่า ผลการประเมินแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด 2) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด และ 3) ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ อภิขญา สังกะคำ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ พบว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จะต้องทำให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในการกิจของงานวิชาการนั้น สถานศึกษาต้องปฏิบัติให้ได้ผลอย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยในการปฏิบัติงานให้ได้ผลนั้นต้องอาศัยกระบวนการวางแผนที่มีคุณภาพทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาร่วมกันทุกฝ่าย แนวทางที่ทำให้โรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้งานวิจัยอาจเป็นประโยชน์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาใช้เป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเพื่อความก้าวหน้าของระบบการศึกษาไทยต่อไปในอนาคต ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการดำเนินการวิจัยมีข้อค้นพบสำคัญคือ กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนตามวงจรคุณภาพ PDCA จะส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานทั้งในด้านสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังโมเดลที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรจัดให้มีการพัฒนาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานภายในโรงเรียน สร้างความตระหนักถึงหลักประสิทธิภาพของงานผลผลิตต่อองค์กร โดยดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร

หรือผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การฝึกอบรม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน เป็นต้น และผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบงานเองควรให้ความสนใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ควรให้มีคณะกรรมการนิเทศและประเมินผลการบริหารงานโรงเรียนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนปฏิบัติการ เพื่อสนองนโยบาย โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามเจตนารมณ์ของผู้อนุมัติงบประมาณ และวัตถุประสงค์ของแผนหรือโครงการนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานในสถานศึกษา โดยให้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการจัดกลุ่มสนทนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ
2. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญจิรา จำปา และสุวดี อุปปินใจ. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน. *วารสารรัชฎาภคย์*, 17(51), 205-216.
- แผนการปฏิรูปประเทศ (2564). *แผนปฏิรูปราชการรายปี พ.ศ. 2565 ของกระทรวงพาณิชย์*. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์.
- มังกรแก้ว ดรณศิลป์. (2556). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพในชุมชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บังอร จันกรม. (2552). *การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีฐานราก*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาสนา ชูแสง (2557). *การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ลัดดาวรรณ ระนอง. (2561) *การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง*. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 3 ปี (2563 – 2565)*. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.
- สุภาวดี วัฒนศิริ. (2555). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารโรงเรียนปลวกแดง พัทธาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุนันทา สังขทัตน์ (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
อาชีวศึกษาใช้แนวคิด Balanced Scorecard*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.
- อชิรญาณ์ คชาบาล (2560). *การศึกษากาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Ketsuwan, R. (2011). *Quality Management: from TQC to TQM, ISO 9000 and Quality Assurance*.
5th ed. Bophit Printing.
- Sammons, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1995). *Key Characteristics of Effective School: A
Review of School Effective Research*. Institute of Education, London.
- Santirojanakul, S. (2005). *Improving Work with Quality Systems and Increasing Productivity*.
Odeon Store.